

Kazalnik varnost in zdravje pri delu v gozdu

Urban Žitko, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
mag. Marjan Dolensšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 19.12.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0060>)



Posodobili smo kazalnik Varnost in zdravje pri delu v gozdu, vabljeni k branju. Nezgode pri delu še vedno predstavljajo velik problem predvsem v zasebnih gozdovih. Izobraževanja in usposabljanja za zmanjšanje števila nezgod ne potekajo v zadostnem obsegu in se ne povečujejo. Preučiti velja pravne okvire minimalnih pogojev usposobljenosti in opremljenosti (osebna varovalna oprema) za delo v gozdovih tudi za nepoklicne delavce v gozdu. Pri poklicnem delu je za zmanjševanje tveganj za

nezgodo pomembno izvajanje organizacijskih ukrepov in nadzora. Skupaj se je v Sloveniji pri delu v gozdu pri nepoklicnih delavcih v letu 2020 zgodilo 5 smrtnih nezgod, v letu 2021 pa 6 smrtnih nezgod.

Število umrlih nepoklicnih delavcev

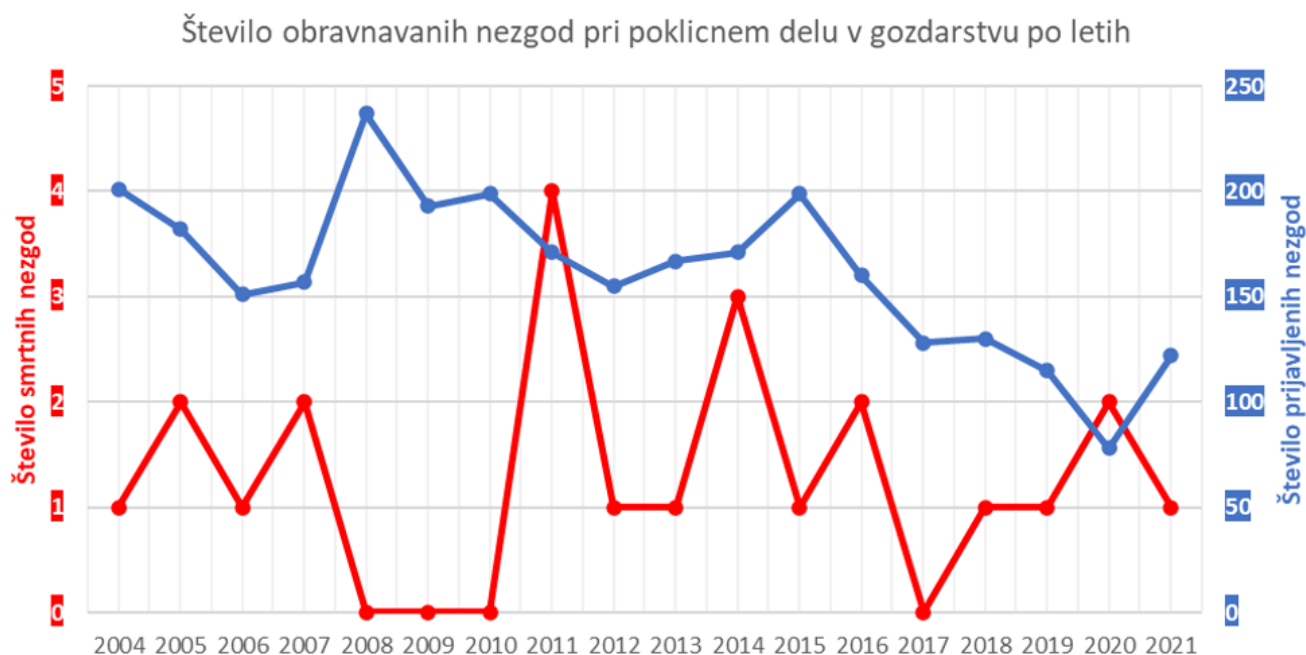


Slika 1: Število nezgod s smrtnim izidom med nepoklicnimi delavci pri delu v gozdu 1998 – 2021 (vir: ZGS).

V primerjavi s prejšnjim obdobjem, ko je bil razviden izrazit trend naraščanja smrtnih delovnih nezgod v gozdu, se je v zadnjem obdobju trend umiril. V letu 2020 in 2021 je na aktivnost gospodarjenja vplivala tudi epidemija COVID-19, saj je bil leta 2021 izvedeni posek v zasebnih gozdovih najnižji v zadnjih 8 letih.

Petletno povprečje količine posekanega lesa na enega mrtvega v zadnjem obdobju (2017-2021) (460.490 m³/smrt) se je v primerjavi s prejšnjim (2012-2016) skoraj podvojilo (283.239 m³/smrt), kar pomeni, da se je varnost pri delu v gozdu v povprečju izboljšala. Visoko število mrtvih med nepoklicnimi delavci v letu 2011 se sicer pripisuje gospodarski krizi, ko so ljudje zaradi pomanjkanja sredstev pomoč spet poiskali v gozdu (morda bo leta 2022 zopet tako); v letu 2014 pa sanaciji žledoloma.

Izobraževanje lastnikov gozdov se ne intenzivira. PRP sicer omogoča brezplačno udeležbo; za plačljiva usposabljanja, ki jih izvaja ZGS, pri lastnikih skoraj ni zanimanja. Pridobljena sredstva Programa razvoja podeželja pogojujejo izobraževanja in usposabljanja lastnikov gozdov (izvedbo tečajev) s področja varnega dela v gozdu, ki pripomorejo k dvigu varnosti lastnikov gozdov. Zanimanje (število prijav) lastnikov gozdov za udeležbo na tečajih varnega dela običajno presega kapacitete (plan), zanimanje je zelo veliko, zlasti v primeru za lastnika brezplačnih tečajev. Tečaji so relativno zelo pomembni kot vir znanja o gospodarjenju z gozdom, petina (20 %) lastnikov gozdov se je tam naučila pravilno opravljati sečnjo in spravilo lesa. Problematično je, da se je 35 % lastnikov gozdov sečnje in spravila lesa naučilo iz lastnih izkušenj. Zaradi prepovedi združevanja v času epidemije COVID-19 ZGS v letu 2020 ni mogel izvesti tečajev za varno delo v gozdu v okviru PRP. Tečaji so bili preloženi v leto 2021. V letu 2020 in 2021 v Poročilu o delu ZGS ni objavljenih podatkov o številu planiranih in prijavljenih udeležencev. ZGS je prek tečajev v zadnjih petih letih na področju varnosti pri delu usposobil približno 1,6 % aktivnih lastnikov gozda. Izobraževanje lastnikov gozdov se ne intenzivira.



Slika 2: Število nezgod pri poklicnem delu v gozdarstvu. Vir: NIJZ; obdelava GIS.

Glede zdravja pri delu v Sloveniji je zaradi neizvajanja Pravilnika o poklicnih boleznih težavno odkrivanje in evidentiranje. Posledica trenutne zakonodaje je, da se poklicne bolezni v Sloveniji skoraj ne odkrivajo in ne preprečujejo. Letno v Sloveniji potrdimo le okoli 30 primerov poklicnih bolezni (vse panoge, ne le gozdarstvo), medtem ko smo jih imeli pred spremembo zakonodaje v letu 1990 okoli 800 letno.

Celoten kazalnik je dosegljiv na: <https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/kazalniki/podatki/2021090722044535/varnost-in-zdravje-pri-delu-v-gozdu/>